

Indstilling

Til Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Borgmesterens Afdeling, Indkøb og Udbud
Dato Dato for fremsendelse

Klimavenlige og bæredygtige måltider i Aarhus Kommune

Med tre mål og uden at gå på kompromis med velsmag, sundhed, økologi og medbestemmelse, vil Aarhus kommune gå foran i kampen for at reducere klimaaftrykket og øge bæredygtigheden af vores måltider.

1. Resume

Byrådet i Aarhus vedtog i d. 26. juni 2019 "Klimapolitisk Fødevarestrategi". De tre mål i denne er at kommunen senest i 2024 har reduceret klimaaftrykket af de indkøbte fødevarer med 1/4, reduceret madspild med 1/3 og har flere klimavenlige fødevarer i indkøbsaftalerne. Dette sker gennem inspiration, kurser og vidensdeling. Indsatsen er tværmagistratsligt forankret. Sammen med arbejdsgrupper og interessenter vurderer og igangsætter projektgruppen aktiviteter, der skal til for at nå i mål. Projektet henvender sig til alle magistratsafdelinger og medarbejdergrupper, men også til borgerne. Der er afsat ressourcer til en projektmedarbejder, samt drift, materialer og kursus/inspirationsvirksomhed. Deltagelse i aktiviteterne er gratis. De enkelte magistratsafdelinger sikrer, at der lokalt afsættes ressourcer til deltagelse i projekt- og arbejdsgrupper, samt timer til deltagelse i aktiviteter. Projektet er agilt, og aktiviteterne er ikke fastlagte på forhånd.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) udmøntningen af den klimapolitiske fødevarestrategi sker som beskrevet i denne indstilling

At 2) der årligt de næste 4 år laves en statusrapportering til Byrådet i forbindelse med den supplerende regnskabsindstilling

3. Baggrund

Byrådet vedtog d. 26. juni 2019 "Indstilling på baggrund af forslag fra S, RV og ALT om klimapolitisk fødevarestrategi".

Med målene om reduktion af de indkøbte fødevarers klimaaftryk på 1/4, reduktion af madspild på 1/3 og flere klimavenlige fødevarer i indkøbsaftalerne, satte byrådet ambitiøse mål for kommunens måltider.

I forbindelse med Økologiomlægningen har det været tydeligt, at de offentlige køkkener har været en betydelig drivkraft for at udbrede anvendelsen af økologiske varer. Det samme kan gøre sig gældende i forhold til mere klimavenlige og bæredygtige måltider.

Dermed går Aarhus Kommune foran igen, og viser borgerne, at det kan lade sig gøre at blive mere klimavenlig og bæredygtig, uden at gå på kompromis med økologi, velsmag, sundhed og lokal indflydelse. Og Kommunen inspirerer borgere, virksomheder og andre offentlige myndigheder til at gå med på samme vej. Dette har udmøntet sig i partnerskab for klimavenlige måltider mellem Aarhus og Københavns kommune, samt Klima og Energiministeriet og Miljø og Fødevareministeriet.

Denne indstilling udmønter dermed det, der blev vedtaget i den Klimapolitiske fødevarestrategi.

Med indsatsen arbejdes der hovedsageligt med Verdensmål 12 "Ansvarligt forbrug og produktion".

4. Effekt

Når måltider bliver (endnu) mere klimavenlige og bæredygtige, nærmer de sig de ernæringsmæssige anbefalinger fra fødevarestyrelsen. Ofte indeholder vores måltider for meget protein og for få grøntsager. Omlægningen vil dermed gå i en retning for mere sundhed til borgerne gennem

maden. Dette har også en sundhedsøkonomisk gevinst på sigt.

Når borgerne inddrages i omlægningen, betyder det også, at der stadig er mulighed for frikadellen på tallerkenen. Der sigtes ikke mod ren plantebaseret kost. Borgerne tilbydes fortsat velsmagende, ernæringsrigtig mad.

Når de måltider, der serveres i alle kommunens tilbud, både er sunde og velsmagende, er indsatsen også med til at udligne uligheden i sundhed mellem borgerne, og understøtter derfor verdensmål nr. 3.

Med kommunikation og oplysning, er indsatsen også med til at klæde borgere i alle aldersklasser på til at træffe valg af fødevarer og måltider udenfor kommunens tilbud, der har en positiv virkning på klima, miljø og egne livskår. Dermed har indsatsen en direkte værdi for borgerne. Formidlingsindsats tilrettelægges i løbet af projektet, og målrettes i forhold til hvilken målgruppe, den retter sig i mod. Eksempelvis formidles der til ældre på anden vis end til unge.

De indkøbte fødevarers klimaaftryk måles hvert år. Baseline er 2018. I øjeblikket er der ikke officielle danske retningslinjer for, hvorledes de skal måles. Derfor kan det estimat vi benytter nu, ændre sig senere. Den endelige metode hvorpå klimaaftrykket måles, afhænger af, om der kommer en konkret anbefaling fra Ministerierne. Det er ændringen over årene, der derfor er mest interessant. Nuværende estimat for 2018 er på 11.390.830 kg CO₂-ækvivalenter, og dermed er målet at aftrykket for 2024, skal være 8.543.122 kg CO₂-ækvivalenter.

Det samlede aftryk hænger sammen mindsning af madspild. Reduceres madspildet, reduceres indkøb af fødevarer, og dette er med til at sænke det samlede klimaaftryk af indkøbte fødevarer. Det skal bemærkes, at aftrykket for 2020 grundet lukningen af køkkener og arbejdspladser i en periode (Corona), ikke vil være retvisende.

5. Ydelse

Målene skal nås gennem kompetenceudvikling, inspirationsarrangementer, opbygning af netværk til udveksling af erfaringer, samarbejde og samskabelse af initiativer og indsatser på tværs af kommunen og med involvering af borgere og andre interessenter.

Et vigtigt samarbejde er partnerskabet mellem Aarhus kommune, Københavns kommune, Klima- og Energiministeriet og Fødevareministeriet, som i 2020 arbejder på at generere produkter, der skal understøtte omlægningen i kommunerne til mere klimavenlige måltider. Blandt andet er der fokus på den fælles fortælling, og på hvordan der i udbud af fødevareaftaler kan indarbejdes kriterier, der understøtter dagsordenen.

Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvilke initiativer der skal sættes i gang. Dette skyldes, at vi tænker projektet så agilt, at der skal være plads til samskabelse, og dermed fokus på de behov der opstår og kortlægges over tid. Der bliver ikke deltagerbetaling på disse aktiviteter.

Dog skal der foretages madspildsmålinger i køkkenerne, og evt. på kontorer (kaffe-, firmafrugtspild mv.). Dette er noget af det første, der sættes i gang, for at få en baseline. Det er essentielt at metoderne til målingerne tilpasses de forskellige køkkener, så de bliver så letanvendelige som muligt, og derfor afprøves i enkelte køkkener først.

Eksempler på andre aktiviteter: Oplæg til ledere og personale på Kommunens arbejdspladser med fokus på, hvorfor vi nu går denne vej, og hvad vi dermed bidrager til. Netværksdannelse for køkkenpersonaler til erfaringsudveksling.Besøg i køkkener med henblik på at få tilrettelagt den bedste indsats det pågældende sted. Inspirationsarrangementer med eksempelvis fokus på alternativer proteinkilder, tang, mad med vilde planter, køkkenhaver, fra kaffegrums til Østershatte mm.

Der er forskellige nationale events, som den nationale madspildsdag og dagtilbuddenes Maddag og Madkampen for skoler, som det er oplagt at projektet også sætter fokus på.

Initiativerne kommer til at lægge sig op ad de anbefalinger Fødevarestyrelsen kommer med i snarlig fremtid. Så sikrer vi, at vi ikke går på kompromis med sundheden.

Indkøbsaftalerne på fødevarer skal løbende have fokus på at øge udvalget af de fødevarer, der har mindst klimaaftryk. Arbejdet med at få flere klimavenlige fødevarer ind i aftalerne, sker i tæt samarbejde med Indkøb og Udbud, leverandører, interesseorganisationer som FOOD, samt producenter.

Aktiviteterne udvikles og sættes i gang af projektgruppen, ofte i samarbejde med interessenter.

6. Organisering

Internt i Aarhus Kommune er der nedsat en tværmagistratslig styregruppe for projektet. Projektet er som økologiomlægningen forankret i Indkøb og Udbud, og styregruppeformanden er økonomidirektøren. En tværmagistratslig projektgruppe vil stå for tilrettelæggelse af de enkelte konkrete indsatser, med relevant inddragelse af interne og eksterne samarbejdspartnere.

Brugere og borgere og andre interessenter inddrages, hvor det er relevant. Eksempelvis i den høring der er foretaget forud for at indstillingen sendes til byrådet. Efterfølgende omkring aktiviteter med særlige målgrupper. Pop-up arrangementer på bibliotekerne er en mulighed, og et større arrangement, hvor vi fortæller om hele indsatsen og indbyder til inddragelse af borgere og interessenter, er også tænkt ind. Virtuelle borgermøder er her en oplagt mulighed. Og helt borgernært kan børn undervises i klimavenlig mad i madkundskab, eller i forbindelse med aktiviteter i dagtilbud, på bosteder, i skoler mv, og der kan arrangeres foredrag og klimavenlig fællesspisning på lokalcentre, på skoler, idrætscentre, aktivitetstilbud osv. Disse aktiviteter tænker vi kan bidrage til fællesskab og den fælles fortælling om Aarhus som bæredygtig og klimavenlig by, der går foran.

Alle svar på høringen, forud for at indstillingen sendes til byrådet, vedlægges som bilag til indstillingen. Forud har

alle magistratsafdelinger også mulighed for at bidrage til denne indstilling.

Kommunikation sker via kommunens sociale medier, de interne medier som Aarhus Intra, og gennem oplæg mv i den fysiske verden.

De målsætninger, der arbejdes med rundt i de mange køk-
kenes, tænkes ind i de eksisterende målsætninger, der er i
de enkelte magistratsafdelinger, så den klimapolitisk føde-
varestrategi bliver en del af et samlet billede.

7. Ressourcer

Til projektet er der afsat en million kroner om året til an-
sættelse af en projektmedarbejder, til afholdelse af arran-
gementer/undervisning/inspiration, til materialer, lokaler,
drift mv. Desuden er der afsat en million om året til øko-
logi/fødevareindsatsen som også delvist bliver spillet ind i
dette projekt. Det er dermed grundlæggende rammer, der
er på plads for at projektet kan igangsættes og udvikles.

De ressourcer der skal bruges i de forskellige magistratsaf-
delinger i forbindelse med omlægningsarbejdet, primært
arbejdstimer, findes inden for egne budgetter.

Deltagelse i projektets aktiviteter afstemmes løbende med
magistratsafdelingerne. Nedenfor er estimer for beho-
vene beskrevet.

For at sikre fremdrift og udvikling i projektet er der nedsat
en projektgruppe med faglige repræsentanter for hver ma-
gistratsafdeling. De får behov for at kunne deltage i pro-
jektarbejdet omtrent 1-2 dage om måneden. Mere i star-
ten af projektet, og mindre for MTM og MKB.

Derudover er der behov for, at der er medarbejderressour-
cer fra de enkelte magistratsafdelinger, til at deltage ad
hoc i arbejdsgrupper af kortere eller længere varighed. Det
forventes at svare til 1-3 dage pr. måned for MSB, MSO og
MBU.

De medarbejdere der skal indgå i projektet, for at vi kan
nå målene, kommer fra alle dele af Aarhus kommune. Der

er primært tale om køkkenpersonale. De har behov for opbakning fra alle ledelsesniveauer og fra de øvrige medarbejdergrupper i kommunen. Der er også steder i kommunen, hvor der kan gøres en indsats for at nå målene, men hvor der ikke er ansat køkkenpersonale. Her er det andre personalegrupper der skal i spil.

Der er altså behov for at personalet frigives fra normalt arbejde for at deltage i de aktiviteter, der sættes i gang og til at få den nødvendige inspiration/undervisning. Der er forskellige behov forskellige steder, også afhængigt af den allerede eksisterende praksis og erfaring med klimavenlige og bæredygtige måltider. Her er det ikke muligt at vurdere ressourceforbruget.

Hvis der i perioden bliver mulighed for at søge statslige/eksterne midler, vil de blive søgt.

Medarbejderne bliver styrket i deres faglighed og får et stærkere netværk. Der er i projektet ikke decideret anerkendt faglig uddannelse, der kan give løntillæg.

Miljømæssigt vil projektet være en gevinst, med reduktion af CO2-aftrykket.

Underskrift borgmester

/

Underskrift stadsdirektør

Tidligere beslutninger

Indstilling på baggrund af forslag fra S, RV og ALT om klimapolitisk fødevarestrategi, vedtaget d. 26. juni 2019.

Fælles Service

Antal tegn: [Klik her for at angive tekst.](#)

Sagsbehandler: Bente Kramer Møller

Tlf.: 51 57 67 58

E-post: bkmo@aarhus.dk